

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΩΤΑΤΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ**

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ

2018 – 2019

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Περιγράμματα Μαθημάτων

ΑΘΗΝΑ 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σεμινάρια Προϊστορικής Αρχαιολογίας

Ζωτικοί πόροι, οικονομία και επιβίωση κατά την Εποχή του Λίθου στον Ελλαδικό χώρο	3
Θρησκεία και λατρευτικές πρακτικές στην προϊστορική Κρήτη και Κύπρο, με έμφαση στην Ύστερη Χαλκοκρατία	6
Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από τον χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού	9
Προϊστορικό Αιγαίο: το θαλάσσιο περιβάλλον	12
Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο	15
Η Μεσοελλαδική Εποχή –περίοδος κρίσης ή μεταμόρφωσης;	18
Ταφικά έθιμα και οι αντιλήψεις για τον Κάτω Κόσμο στην ανατολική Μεσόγειο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου	21
Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας	23

Σεμινάρια Κλασικής Αρχαιολογίας

Η αρχιτεκτονική της Αττικής	26
Τοπικά εργαστήρια γλυπτικής στη Ρωμαϊκή Ελλάδα.....	29
Ζητήματα ελληνιστικής πλαστικής	32
Ζητήματα στη μελέτη της μνημειακής ζωγραφικής (800 π.Χ. – 200 μ.Χ.)	35
Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο ‘κύκλος ζωής’ των αρχαίων ελληνικών αγγείων	37

Σεμινάρια Αρχαίας Ιστορίας

Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία (415-413 π.Χ.). Απηχίσεις των συνεπειών της στον Αριστοφάνη	41
Θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία: Θεσμοί, Πολιτική και Κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία	43
Κείμενα νομοθετικού περιεχομένου και το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τους υπόβαθρο	46
Τρέχοντα ερευνητικά προβλήματα ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας	49

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζωτικοί πόροι, οικονομία και επιβίωση κατά την Εποχή του Λίθου στον Ελλαδικό χώρο

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1807	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζωτικοί πόροι, οικονομία και επιβίωση κατά την Εποχή του Λίθου στον Ελλαδικό χώρο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
1. Σειρά 7-8 σεμιναρίων 2. Προφορική παρουσίαση εργασίας και παράδοση σε γραπτή μορφή	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων ανάλυσης, τεκμηρίωσης και σύνθεσης των επιστημονικών δεδομένων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή εργασίας στην αγγλική ή γαλλική γλώσσα)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διερεύνηση της εκμετάλλευσης του φυσικού περιβάλλοντος και των ζωτικών του πόρων για τη διαβίωση του ανθρώπου κατά τη διάρκεια της Εποχής του Λίθου. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον ελλαδικό χώρο όπου προσεγγίζονται και οι δύο κύριες περίοδοι, η Παλαιολιθική και η Νεολιθική, οι οποίες χαρακτηρίζονται από διαφορετικά οικονομικά μοντέλα και τρόπο ζωής: τροφосуλλογή και κυνήγι κατά την Παλαιολιθική, καλλιέργεια φυτών και εκτροφή ζώων κατά τη Νεολιθική.</p> <p>Η διερεύνηση του θέματος γίνεται μέσα από την εξέταση παραδειγμάτων από περιοχές και αρχαιολογικές θέσεις όπου ο υλικός πολιτισμός και τα κατάλοιπά του έχουν τύχει</p>

εξειδικευμένης μελέτης με τις σύγχρονες μεθόδους της έρευνας. Οι θέσεις αυτές κατανέμονται και στις δύο υπό μελέτη περιόδους τόσο στον ηπειρωτικό όσο και το νησιώτικο χώρο (Λεκάνη του Μέσου Καλαμά, Φράγγθι, Θεόπετρα, Κνωσός, Ντικιλί Τας, Σπήλαιο Αλεπότρυπας Διρού). Οι φοιτητές έρχονται σε επαφή με το θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο επιστημών συναφών της αρχαιολογικής έρευνας όπως η πετρογραφία, η αρχαιοζωολογία και η παλαιοβοτανολογία.

Αναλαμβάνουν να μελετήσουν και να παρουσιάσουν σε κάθε μάθημα ένα επιστημονικό άρθρο συναφές με το θέμα του μαθήματος. Αναπτύσσεται ομαδική κριτική συζήτηση πάνω στο θέμα.

Εξετάζουν επίσης αρχαιολογικές συλλογές που βρίσκονται είτε στο Μουσείο Αρχαιολογίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είτε στο Εργαστήριο Wiener της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα καθώς και πειραματικές συλλογές λαξευμένου λίθου.

Εκπονούν τέλος επιστημονική γραπτή εργασία την οποία παρουσιάζουν προφορικά στο δεύτερο μέρος του σεμιναριακού μαθήματος.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/φοιτήτριες θα είναι σε θέση να: κατανοούν τις τεχνικές δημιουργίας εργαλείων, να διακρίνουν τα οικονομικά μοντέλα διαβίωσης ανά περίοδο, να γνωρίζουν τα βασικά εδάσματα φυτά και ζώα ανά περίοδο, να εμβαθύνουν στις όψεις της οικονομίας κάθε περιόδου και στους τρόπους οργάνωσης της καθημερινότητας. Θα έχουν επίσης εξοικειωθεί με τη μεθοδολογία εκπόνησης επιστημονικής εργασίας.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση δεδομένων και πληροφοριών στη διεθνή βιβλιογραφία με τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας, ανάλυση και σύνθεση αυτών.
- Εκπόνηση προφορικής και γραπτής εργασίας σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής καθώς και ικανότητα τεκμηρίωσης σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μέρος Πρώτο

1. Εισαγωγή στην Αρχαιολογία της Εποχής του Λίθου με έμφαση στον ελλαδικό χώρο: το χρονοπολιτισμικό πλαίσιο και η προβληματική της έρευνας
 - 1α. Η Παλαιολιθική και Μεσολιθική εποχή
 - 1β. Η Νεολιθική εποχή
2. Ο περιβάλλον χώρος και οι ζωτικοί πόροι: τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και η μεθοδολογία μελέτης και αξιοποίησής τους
3. Οι λίθινες πρώτες ύλες: προσδιορισμός, κατηγοριοποίηση, τρόποι προμήθειας και δίκτυα διακίνησής τους. Παράθεση παραδειγμάτων από αρχαιολογικές θέσεις.
4. Η πανίδα: Από τα άγρια θηράματα στα εκτρεφόμενα οικόσιτα ζώα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις, θεωρητικό πλαίσιο και συμπεράσματα. Παράθεση παραδειγμάτων από αρχαιολογικές θέσεις.
5. Η χλωρίδα: Από την καρποσυλλογή στην γεωργική καλλιέργεια. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις, θεωρητικό πλαίσιο και συμπεράσματα. Παράθεση παραδειγμάτων από αρχαιολογικές θέσεις.
6. Σύνθεση

Μέρος Δεύτερο

Προφορική παρουσίαση των επιστημονικών εργασιών των φοιτητών

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Εξέταση αρχαιολογικών και πειραματικών συλλογών 3) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	10
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	30
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Εβδομαδιαίος κριτικός σχολιασμός ενός επιστημονικού άρθρου συναφούς προς το θέμα Προφορική παρουσίαση της εργασίας με χρήση pptx και συζήτηση. Γραπτή εργασία που ανταποκρίνεται στις επιστημονικές προδιαγραφές που ορίζονται από τον Κανονισμό ΜΠΤΧ Σπουδών.

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Cann J. R. και C. Renfrew, 1964. 'The characterization of obsidian and its application to the Mediterranean Region'. *Proceedings of Prehistoric Society* 30: 111-33.
- Halstead, P. 2004. *Farming and feasting in the Neolithic of Greece: the ecological context of fighting with food. Documenta Praehistorica XXXI*, 151-61.
- Isaakidou, V. 2008. 'The fauna and economy of Neolithic Knossos' revisited." Στο *Escaping the Labyrinth: the Cretan Neolithic in context*, επιμ. V. Isaakidou και P. Tomkins. 90-114. Oxford: Oxbow books.
- Jarman, M. R. 1996. "Human influence in the development of the Cretan mammalian fauna," Στο *Pleistocene and Holocene Fauna of Crete and its first settlers*, επιμ. D. Reese, *Monographs in World Archaeology* 28. 211-30. Madison Wisconsin: Prehistory Press.
- Κουρτέση-Φιλίππκη, Γ. 2012. «Λίθινες πρώτες ύλες και προϊστορική κατοίκηση στη Θάσο. Μια νησιώτικη προσέγγιση.» Στο *Δέκα χρόνια ανασκαφικής έρευνας στον προϊστορικό οικισμό Λιμεναρίων Θάσου. Πρακτικά ημερίδας. Θάσος 11 Ιουλίου 2003. ΙΗ' ΕΚΠΑ, Αρχαιολογικό Μουσείο Καβάλας*. 171-86. Θεσσαλονίκη.
- Kourtessi-Philippakis G., 2014. "Local vs exogène ? L'impact du milieu naturel sur la

composition des assemblages lithiques néolithiques en Grèce.» Στο *Physis. L'environnement naturel et la relation homme-milieu dans le monde égéen protohistorique, Actes de la 14e Rencontre égéenne internationale. Παρίσι, 11-14 Δεκεμβρίου 2012*. Touchais G., R. Laffineur, και F. Rougemont, επιμ. *Aegaeum* 37, 15-22. Leuven: Peeters.

- Kotzamani, G., και A. Livarda, υπό εκτύπωση. *People and plant entanglements at the dawn of agricultural practice in Greece. An analysis of the Mesolithic and early Neolithic archaeobotanical remains, Quaternary International*.
- Kyparissi – Apostolika, N. επιμ. 2000. *Theopetra Cave: twelve years of excavation and research 1987-1998. Proceedings of the International Conference, Trikala, 6-7 November 1998*, 181-234. Athens.
- Papathanasiou, A., W. Parkinson, D. Pullen, M. Galaty, και P. Karkanias. 2018. *Neolithic Alepotrypa Cave in the Mani, Greece*. Oxford: Oxbow books.
- Stiner, M.C. και M. D. Munro, 2011. On the evolution of diet and landscape during the Upper Paleolithic through Mesolithic at Franchthi Cave (Peloponnese, Greece), *Journal of Human Evolution* 60 (5): 618-36.

Θρησκεία και λατρευτικές πρακτικές στην προϊστορική Κρήτη και Κύπρο, με έμφαση στην Ύστερη Χαλκοκρατία.

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1809	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θρησκεία και λατρευτικές πρακτικές στην προϊστορική Κρήτη και Κύπρο, με έμφαση στην Ύστερη Χαλκοκρατία.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεταπτυχιακό σεμινάριο		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	OXI		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH133		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στόχος του σεμιναρίου αυτού είναι η διερεύνηση των θρησκευτικών αντιλήψεων και λατρευτικών πρακτικών των κοινωνιών της προϊστορικής Κρήτης και Κύπρου, ιδιαίτερα κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Το θέμα προσεγγίζεται σε δύο επίπεδα. Πρώτον, εξετάζονται τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα θέσεων, οι οποίες παραδοσιακά θεωρούνται ιεροί χώροι επί τη βάσει της δομής και της σκευής τους. Στη δομή εγγράφονται στοιχεία όπως η οργάνωση του χώρου και η παρουσία σταθερών κατασκευών με ιερό χαρακτήρα, ενώ στην σκευή περιλαμβάνονται κινητά ευρήματα με εξειδικευμένη χρήση, όπως πήλινα και λίθινα αγγεία, ειδώλια κατασκευασμένα από διάφορα υλικά και άλλα. Σε δεύτερο επίπεδο μελετώνται οι σχετικές παραστάσεις στην εικονογραφία και οι ποικίλες ερμηνείες που έχουν εκφραστεί αναφορικά με το περιεχόμενό τους. Στον όρο εικονογραφία συμπεριλαμβάνονται κυρίως οι απεικονίσεις στη μεγάλη ζωγραφική, τη σφραγιδογλυφία, τα πήλινα ομοιώματα και/ή παραστάσεις σε άλλα μέσα.</p> <p>Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο θα συζητηθούν μία σειρά προβλημάτων, όπως η ταύτιση των επίσημων και ανεπίσημων χώρων λατρείας, οι ιδιότητες της θεότητας ή των θεοτήτων, ο χαρακτήρας των τελετουργιών και η ενδεχόμενη σύνδεση της θρησκείας με τις ομάδες άσκησης εξουσίας.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none">• γνωρίζουν το πρωτογενές αρχαιολογικό υλικό, σταθερά και κινητά ευρήματα, της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Κρήτη και την Κύπρο• γνωρίζουν τους βασικούς θεματικούς κύκλους και προγράμματα της αιγαιακής εικονογραφίας, που σχετίζονται με την θρησκεία• συγκρίνουν λατρευτικές πρακτικές στα δύο νησιά και να είναι σε θέση να διακρίνουν τυχόν διαφορές και ομοιότητες, σε επίπεδο ευρημάτων και συμβολισμών/ιδεολογίας• εμβαθύνουν στη σημασία της θρησκείας στην ανάπτυξη και εξέλιξη της κοινωνίας σε επίπεδο πολιτικό/διοικητικό και οικονομικό
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none">• Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών• Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης• Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον• Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<p>Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ανάλυση και εμβάθυνση στα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, στην εικονογραφία και στα κινητά ευρήματα της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην Κρήτη και Κύπρο αντίστοιχα:• -Ιεροί χώροι στην Κρήτη και Κύπρο (αρχιτεκτονική και σκευή)• -Μινωικές τοιχογραφίες• -Μυκηναϊκές τοιχογραφίες• -Τοιχογραφίες του Ακρωτηρίου Θήρας• -Σφραγιδογλυφία της Κρήτης και της Κύπρου και σε σχέση με την αντίστοιχη της Αιγύπτου και της Εγγύς Ανατολής

- Θρησκευτικά σύμβολα στην Κρήτη και την Κύπρο και η σημασία τους
- Θρησκευτικές πράξεις και τελετουργίες (επιφάνεια θεότητας, πομπές, διαβατήριες τελετές, αθλοπαιδιές κ.ά.)

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστηρίξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	20
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	116
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	80
	Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	120
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	I. Προφορική παρουσίαση της εργασίας (20%) II. Γραπτή τελική εργασία (80%) Το θέμα της εργασίας επιλέγεται κατόπιν συνεννοήσεως του φοιτητή με την διδάσκουσα	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *CMS (Corpus der minoischen und mykenischen Siegel)*, επιμ. F. Matz και H. Biesantz, Berlin 1964-2000, Mainz 2002-.
- Betancourt, P. 2007. *Introduction to Aegean Art*, Philadelphia.
- Brecoulaki H., J. Davis, L. Stocker, και Sh. Stocker, επιμ. 2015. *Mycenaean Wall Painting in Context. New Discoveries, Old Finds Reconsidered*, Αθήνα.
- Hitchcock L., *Minoan Architecture: A Contextual Analysis*, SIMA 155, Jonsered 2000.
- Hägg R. (επιμ.), *The Function of "Minoan Villa"*, Stockholm 1997.
- Hägg, R., και N. Marinatos, επιμ. 1987. *The Function of the Minoan Palaces*, Stockholm.
- Immerwahr, S. A. 1989. *Aegean Painting in the Bronze Age*, Philadelphia.
- Μαντζουράνη, Ε. 2001. *Η Αρχαιολογία της Προϊστορικής Κύπρου*, Αθήνα.
- Μαντζουράνη, Ε. 2002. *Προϊστορική Κρήτη - Τοπογραφία και Αρχιτεκτονική*, Αθήνα.
- Marinatos, N. 1993. *Minoan Religion: Ritual, Image and Symbol*, Columbia, South Carolina.
- Nilsson, M. ²1998. *Minoan-Mycenaean Religion and its Survival in the Greek Religion*, Lund.
- Pararas, Y. 2008. *Immovable Offertory Installations in Late Bronze Age Cyprus*, SIMA Pocket-book 174. Säverlanden.
- Preziosi D. & Hitchcock L. 1999. *Aegean Art and Architecture*, Oxford.

- Rutkowski, B. 1986. *The Cult Places of the Aegean*, New Haven – London.
- Webb J. M. 1999. *Ritual Architecture, Iconography and Practice in Cypriot Bronze Age*, SIMA Pocket-book 75. Jonsered.

Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από τον χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1811	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	«Αναζητώντας τη χρήση αινιγματικών αντικειμένων από τον χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού»		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3-4	5,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	DI357		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση: * Να πραγματευθούν ειδικά θέματα λειτουργίας ιδιότυπων αντικειμένων, με τη χρήση διαφόρων κατηγοριών πληροφοριών (αρχαιολογικό περιβάλλον, λειτουργικότητα του σχήματος, εικονογραφία, φιλολογικές πηγές, εθνογραφικά παράλληλα).

- * Να αποκτήσουν τα απαραίτητα μεθοδολογικά εργαλεία για να προσεγγίζουν ανάλογα θέματα, που σχετίζονται με τη λειτουργικότητα διαφόρων τύπων τεχνέργων.
- * Να παρουσιάζουν τις εργασίες τους σε εξειδικευμένο ακροατήριο, με τη χρήση ψηφιακών μέσων.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και τεκμηρίωση επιστημονικών δοκιμών
- Προφορική παρουσίαση επιστημονικών εργασιών ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο προσφέρει τα μεθοδολογικά εργαλεία για την προσέγγιση της λειτουργία δυσερμήνευτων αντικειμένων και σκευών, από τον χώρο του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού.

Ειδικότερα, το περιεχόμενο των μαθημάτων είναι επιγραμματικά το ακόλουθο:

1. Εισαγωγικά. Οι διάφορες μέθοδοι προσέγγισης θεμάτων της υπό εξέταση κατηγορίας.
2. Ζητήματα κατασκευής. Η επιλογή των υλικών ως παράγοντας επιτυχημένης λειτουργίας των τεχνέργων.
3. Ζητήματα συμβολισμού. Η θρησκευολογική και η τελετουργική διάσταση.
4. Ζητήματα μορφής. Κατανόηση των παραμέτρων για τον σχεδιασμό των τεχνέργων.
5. Το αρχαιολογικό περιβάλλον. Αξιολόγηση των ανασκαφικών δεδομένων και μη εύκολα ανιχνεύσιμες παράμετροι. Σύνθεση των στοιχείων.
6. Οι έμμεσες πηγές: εικονογραφικές και φιλολογικές μαρτυρίες.
7. Η σημασία της εθνογραφίας.
8. Παραδείγματα μελέτης.
9. Παρουσιάσεις εργασιών.

(4). ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	20
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	116

	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	80
	Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	120
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>1. Προφορική παρουσίαση 2. Παράδοση γραπτής εργασίας Σε αυτές τα κριτήρια αξιολόγησης είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Δομή εργασίας 2. Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών 3. Διατύπωση βιβλιογραφίας 4. Γλωσσική έκφραση 5. Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη <p>Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική για τους συμμετέχοντες.</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Betancourt, Ph. et al. 1979. *Vasilike Ware. An Early Bronze Age Pottery Style in Crete*, Göteborg, 1979, 29 - 31.
- Bosanquet, R. C., και R. M Dawkins. 1923. *The Unpublished Objects from the Palaikastro Excavations, 1902 – 1906* (BSA Suppl. Paper 1, Part I), London, 1923.
- *Corpus der Minoischen und Mykenischen Siegel*, Berlin.
- Δαβάρας, Κ. 1984. «Μινωικό κηριοφόρο πλοιάριο της Συλλογής Μητσοτάκη», *AE*:55-95.
- Effenterre, van H. 1979. *La solution d' un «puzzle»*, *AE*: 154 - 60.
- Georgiou, H. 1980. *Minoan Fireboxes: a Study of Form and Function*, *SMEA LXXII*: 123-87.
- Gesell, G. C. 1976. "The Minoan Snake Tube: A Survey and a Catalogue," *AJA* 80: 247-59.
- Gesell, G. C. 1985. *Town, Palace and House Cult in Minoan Crete, Studies in Mediterranean Archaeology* 67, Göteborg.
- Karageorghis, V. 1987. "Torch - holders or bellows?." Στο *Φίλια έπη εις Γ. Ε. Μυλωνάν*, τ. Β', Αθήναι, 22-6.
- Καραγιάννη, Ε. 1984. *Μινωικά σύνθετα σκεύη (κέρνοι)*, Αθήνα.
- Κορπανά, Κ και L. Platon, 1993. «Ληνοί μινωικοί», *BCH* 117: 35-101
- Miller, D. 1985. *Artefacts as Categories. A Study of Ceramic Variability in Central India*, Cambridge 85
- Morris, C. E., και A. D. Peatfield, 1990. «Minoan "Sheep - Bells". Form and Function.» *Πρακτικά του ΣΤ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Χανιά, Α2, 29-37.
- Orton C. R., P. Tyers, και A. Vince, 1993. *Pottery in Archaeology*, Cambridge, 217 - 228.
- Πλάτων, Ε. 1990. «Ιδιότυπο τελετουργικό σκεύος από τη Ζάκρο.» *Πεπραγμένα του ΣΤ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Α2, Χανιά, 129 - 139.
- Πλάτων, Λ. 1995. «Πλαστικής μορφής μινωικοί κρουνοί.» *Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Ρέθυμνο, 767-75.

- Platon, N. 1949. «Nouvelle interpretation des idoles-cloches du Minoan Moyen I.» *Melanges d'archéologie et d'histoire (offerts à Charles Picard)*, 833-46.

Προϊστορικό Αιγαίο: το θαλάσσιο περιβάλλον

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) Γενικά

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1806	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Προϊστορικό Αιγαίο: το θαλάσσιο περιβάλλον		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Για τον αρχαιολόγο είναι πολύ σημαντική η γνώση των βασικών γεωλογικών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή και τη δράση του ανθρώπου και των ζώντων οργανισμών πάνω στη γη αλλά και μέσα στο νερό. Στο σεμινάριο θα εξετασθούν οι μέθοδοι τηλεπισκόπησης των θαλασσών και οι εφαρμογές άλλες στην προϊστορική αρχαιολογία. Οι μεταβολές άλλες στάθμης άλλες θάλασσας είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα καθώς κατά άλλες προϊστορικούς χρόνους έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην μετακίνηση αγαθών και ιδεών, στην ανάπτυξη ή εγκατάλειψη παράκτιων οικισμών.

Με την ολοκλήρωση του σεμιναριακού μαθήματος θα λαμβάνει χώρα εβδομαδιαία άσκηση των μεταπτυχιακών φοιτητών στον Αργο-Σαρωνικό για την απόκτηση εμπειρίας στη χρήση

συγχρόνων οργάνων/μεθοδολογιών αέριας και υποθαλάσσιας τηλεπισκόπησης. Η άσκηση των μεταπτυχιακών φοιτητών θα εστιάζεται στη αποτύπωση των ενάλιων παλαιοπεριβαλλόντων.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, και, έως ένα βαθμό, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο του μαθήματος
- Να προσεγγίζουν με κριτικό πνεύμα τα δημοσιευμένα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα μέσα από συγκεκριμένα θεωρητικά και ερμηνευτικά σχήματα
- Εκπονούν συνθετικές εργασίες σε μορφή δημοσιεύσιμη για επιστημονικά αρχαιολογικά περιοδικά
- Γνωρίζουν σε βάθος τα ζητήματα που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον και την επίδρασή τους στις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και τεκμηρίωση επιστημονικών δοκιμών
- Προφορική παρουσίαση επιστημονικών εργασιών ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Περιβαλλοντική Αρχαιολογία
2. Γεωαρχαιολογία
3. Ενάλια Αρχαιολογία
4. Η συμβολή της Γεωμορφολογίας και της Τηλεπισκόπησης
5. Μέθοδοι θαλάσσιας τηλεπισκόπησης
6. Ανασύσταση περιβάλλοντος: θαλασσινά τοπία
7. Αρχαιοπεριβαλλοντικά παραδείγματα

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις (6μ X 3ω)	18
	Προφορικές παρουσιάσεις (7μX3ω)	21
	Πρακτική άσκηση στο πεδίο	36
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας (30μX4ω)	120
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη	180

	μελέτη και εκπόνηση σεμιναριακής εργασίας (30μΧ6ω)	
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1. Προφορική παρουσίαση 2. Παράδοση γραπτής εργασίας Σε αυτές τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: <ul style="list-style-type: none"> ○ Δομή εργασίας ○ Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών ○ Χρήση βιβλιογραφίας ○ Γλωσσική έκφραση ○ Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη ○ Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική. 	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Allen, K.M.S., S.W. Green, και E.B.W. Zubrow. 1990. *Interpreting space: GIS and archaeology*. London.
- Αλματζή, Α. 2000. “Γενικά για λιμναίους οικισμούς.” *Επτάκτοκλος* 15: 82-6.
- Battarbee, R.W. 1988. “The use of Diatom Analysis in Archaeology: A review.” *JAS* 15: 621-44.
- Bocquet, A. 1984. *Archéologie des lacs et des rivières*. Annecy: Musée d’Annecy.
- Brown, A.G. 1997. *Alluvial geoarchaeology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Courty, M.A., P. Goldberg, και R. Macphail. 1989. *Soils and micromorphology in archaeology*. Cambridge: Cambridge Manuals in Archaeology.
- Dincauze, D.F. 2000. *Environmental Archaeology. Principles and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ευθυμίουπουλος, Η., και Μ. Μοδινός. επιμ. 2000. *Το θαλάσσιο περιβάλλον*. Αθήνα: Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Ερευνών (ΔΙΠΕ) / Ελληνικά γράμματα.
- Harrison S.P., και G. Digerfeldt. 1993. “European lakes as palaeohydrological and palaeoclimatic indicators.” *Quaternary Science Reviews* 12: 233-48.
- Hassan, F. 1979. “Geoarchaeology: The geologist and archaeology.” *American Antiquity* 44: 207-70.
- Higgins, M.D., και R. Higgins. 1996. *Geological companion to Greece and the Aegean*. NY / London: Cornell University. Press / Duckworth Publishers, Ithaca.
- Jones, R.E., B.S.J. Isserlin, V. Karastathis, S.P. Papamarinopoulos, και G.E. Syrides, et.al., 2000. “Exploration of the Canal of Xerxes, Northern Greece: the role of Geophysical and other techniques.” *Archaeological Prospection* 7: 147-70.
- Καραλή, Λ. 2005. *Περιβαλλοντική Αρχαιολογία*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Καραλή, Λ., και Γ. Φερεντίνο. επιμ. 2015. *Τετράδια Γεωαρχαιολογίας*. Συλλογικό έργο. Αθήνα: ΟΛΚΟΣ.
- Karastathis, V.K., S. Papamarinopoulos, και R.E. Jones. 2001. “2-D velocity structure of the buried ancient canal of Xerxes; an application of seismic methods in archaeology.” *Journal of Applied Geophysics* 47: 29-43.

- Kraft, J.C. et.al., 1977. "Palaeogeographic reconstructions of coastal Aegean archaeological sites." *Science* 195: 941-47.
- Kraft, J., G. Rapp, J. Gifford, και S. Aschenbrenner. 2005. "Coastal Change and Archaeological Settings in Elis." *Hesperia* 74: 1-39.
- Raikes, R., και L. Water. 1984. *Weather and prehistory*. 2nd ed. N. Jersey.

Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1808	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες Επισκέψεις σε μουσεία και αρχ. Χώρους	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με παρουσίαση και υποβολή εργασίας στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH376/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Θέμα του σεμιναρίου είναι τα αρχαιολογικά δεδομένα που σχετίζονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στην κεραμική, τη μεταλλουργία, τη λιθοτεχνία, και την κατασκευή λίθινων αγγείων και σφραγίδων στο Αιγαίο της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού. Προσεγγίζονται ζητήματα όπως η εκμετάλλευση των πηγών, η διακίνηση και τα στάδια

επεξεργασίας της πρώτης ύλης, οι τεχνικές παραγωγής, οι κατηγορίες των αντικειμένων, τα περιβάλλοντά εύρεσης και η διακίνησή τους. Συζητώνται τα υπάρχοντα ερμηνευτικά σχήματα, και ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της τεχνολογίας και του κοινωνικού, πολιτικού, οικονομικού και πολιτισμικού πλαισίου. Τέλος, προσεγγίζονται ζητήματα όπως η τεχνική εξειδίκευση, η τεχνολογία ως πολιτισμικό φαινόμενο, και οι πολιτισμικές παράμετροι που καθορίζουν την εμφάνιση και την αποδοχή μιας τεχνολογικής καινοτομίας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, και, έως ένα βαθμό, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας
- Να προσεγγίζουν με κριτικό πνεύμα τα δημοσιευμένα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα μέσα από συγκεκριμένα θεωρητικά και ερμηνευτικά σχήματα
- Εκπονούν συνθετικές εργασίες σε μορφή δημοσιεύσιμη για επιστημονικά αρχαιολογικά περιοδικά
- Γνωρίζουν σε βάθος τα ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνική και μη-υλική διάσταση της τεχνολογίας

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Τεχνικές οδηγίες για την εκπόνηση εργασιών
- Εισαγωγή: Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο
- Βασικές θεωρίες και ερμηνείες της τεχνολογικής αλλαγής και καινοτομίας
- Η κοινωνική και μη-υλική διάσταση της τεχνολογίας
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	11
	Συνεργασία με τον	30

	διδάσκοντα	
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Betancourt, P.P. 2006. *The Chrysokamino metallurgy workshop and its territory*, (Hesperia Supplement 36). Princeton.
- Bevan, A. 2007. *Stone Vessels and Values in the Bronze Age Mediterranean*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Carter, T. 1994. Southern Aegean Fashion Victims: An Overlooked Aspect of Early Bronze Age Burial Practices. Στο *Stories in Stone*, με επιμέλεια των N. Ashton και A. David, 127-144. London.
- Costin, C.L. 1991. Craft Specialization: Issues in defining, documenting, and explaining the organization of production. Στο *Archaeological Method and Theory* 3: 1-56.
- Craddock, P. T. 1995. *Early Metal Mining and Production*. Edinburgh.
- Day P.M. και R.C.P. Doonan., επιμ. 2007. *Metallurgy in the Early Bronze Age Aegean*. Sheffield Studies in Aegean Archaeology 7. Oxford: Oxbow.
- Dobres, M.-A. και C.R. Hoffman. 1994. Social Agency and the dynamics of Prehistoric Technology. *Journal of Archaeological Method and Theory* 1.3: 211-258.
- Dobres, M.-A. και C.R. Hoffman 1999. *The Social Dynamics of Technology. Practice, Politics and World Views*. Washington and London.
- Krzyszkowska, O. 2005. *Aegean Seals. An Introduction*. London.
- Lemonnier, P. 1993. Introduction. Στο *Technological choices, Transformation in material cultures since the Neolithic*, με επιμέλεια του P. Lemonnier, 1-35. London and New York.
- Λυριτζής, Ι, και Ν. Ζαχαριάς, επιμ. 2011. *Αρχαιο-υλικά. Αρχαιολογικές, αρχαιομετρικές και πολιτισμικές προσεγγίσεις*. Αθήνα.
- Nakou, G. 1995. The cutting edge: a new look at early Aegean metallurgy. *Journal of Mediterranean Archaeology* 8.2: 1-32.
- Torrence, R. 1986. *Production and Exchange of Stone Tools: Prehistoric Obsidian in the Aegean*. Cambridge.
- Tzachili, I. επιμ. 2008. *Aegean Metallurgy in the Bronze Age*. Αθήνα.
- Van Der Leeuw, S.E. 1989. Risk, perception, innovation. Στο *What's new: a closer look at the process of innovation*, με επιμέλεια των S.E. van der Leeuw και R. Torrence, 300-329. London.
- Wilson, D.E. και P.M. Day. 1994. Ceramic Regionalism in Prepalatial Central Crete: The Mesara Imports at EM I to EM II A Knossos. *BSA* 89: 1-87.

Η Μεσοελλαδική Εποχή –περίοδος κρίσης ή μεταμόρφωσης;

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1810	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η Μεσοελλαδική Εποχή – περίοδος κρίσης ή μεταμόρφωσης;		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά ή τα γαλλικά		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	ARCH476		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στο μάθημα διερευνώνται δεδομένα και θεωρίες για το τέλος της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού και για την αρχή της Μέσης Εποχής του Χαλκού στην ηπειρωτική Ελλάδα. Συζητείται ο χαρακτήρας της Μέσης Εποχής του Χαλκού, και ζητήματα οικονομικών και κοινωνικών δομών μέσα από την παρουσίαση της τοπογραφίας, της οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής, των ταφικών εθίμων, της κεραμικής. Αναλύονται θεωρίες για το τέλος της Μέσης Εποχής του Χαλκού και για τις διαδικασίες μετάβασης στον Μυκηναϊκό πολιτισμό.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίζουν σε βάθος τον χαρακτήρα της Μέσης Εποχής του Χαλκού στην ηπειρωτική Ελλάδα στις διάφορες εκφάνσεις του και τα επιστημονικά ζητήματα που σχετίζονται με την μετάβαση από την Πρώιμη στη Μέση και από την Μέση στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού. • Γνωρίζουν τις παραμέτρους και την διαδικασία των κοινωνικών μεταμορφώσεων κατά την ανάδυση του Μυκηναϊκού πολιτισμού. • Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία.

<ul style="list-style-type: none"> • Πραγματοποιούν ανεξάρτητη και πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αυτό αντικείμενο • Συγγράφουν εργασία ασκούμενοι στη χρήση της επιστημονικής μεθοδολογίας και δεοντολογίας.
--

Γενικές Ικανότητες

<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. • Αυτόνομη εργασία.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση δεδομένων και ερωτημάτων για την εποχή. • Ανάλυση και συζήτηση των επιστημονικών ζητημάτων που αφορούν την εποχή: αρχή και τέλος, χαρακτήρας, ιδιαιτερότητες, εξέλιξη. • Μεθοδολογία της συγγραφής εργασιών. • Προσωπική επαφή με τους φοιτητές για την παρακολούθηση των εργασιών τους στα στάδια της έρευνας και της συγγραφής. • Προφορικές παρουσιάσεις των εργασιών και συζήτηση.

(4). ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	20
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	116
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	80
	Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	120
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική παρουσίαση Παράδοση γραπτής εργασίας Σε αυτές τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: Δομή εργασίας Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών Διατύπωση βιβλιογραφίας Γλωσσική έκφραση	

	<p>Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική για τους συμμετέχοντες.</p>
--	--

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Boyd, M. 2002. *Middle Helladic and Early Mycenaean Mortuary Practices in the Southern and Western Peloponnese*, BAR-IS 1009. Oxford.
- Buck, R.J. 1964. “Middle Helladic Matt-painted Pottery”. *Hesperia* 33: 231-313.
- Cline, E. επιμ. 2010. *The Oxford Handbook of the Bronze Age Aegean*, Oxford University Press.
- Felten, Fl., W. Gaus, και R. Smetana, επιμ.. 2007. *Middle Helladic Pottery and Synchronisms, Proceedings of the International Workshop held at Salzburg, Oct. 31st - Nov. 2nd, 2004*, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien.
- Forsen, J. 1997. *The Twilight of the Early Helladics. A study of the disturbances in East, Central and Southern Greece towards the end of the Early Bronze Age*. Jonsered.
- Kilian-Dirlmeier, I. 1995. “Reiche Gräber der mittelhelladischen Zeit”, στο Laffineur, R. και W.- D. Niemeier (επιμ.), *Politeia. Society and State in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the 5th International Aegean Conference / 5e Rencontre égéenne internationale, University of Heidelberg, Archäologisches Institut, 10-13 April, 1994*, Τόμος I, Université de Liège, Histoire de l'art et archéologie de la Grèce antique; University of Texas at Austin, Program in Aegean Scripts and Prehistory, *Aegaeum* 12: 49-53.
- Κορρές, Γ. 1979-1984. «Ο τύμβος της Βοϊδοκοιλιάς και η γένεσις του τύπου του θολωτού τάφου της Ηπειρωτικής Ελλάδος». *Αρχαιολογικά Διατριβαί επί θεμάτων της Εποχής του Χαλκού*. Αθηνά 21, Εν Αθήναις.
- Laffineur, R. επιμ. 1989. *Transition. Le monde égéen du Bronze moyen au Bronze récent, Actes de la deuxième Rencontre égéenne internationale de l'Université de Liège, 18-20 avril 1988*, Université de Liège, Histoire de l'art et archéologie de la Grèce antique, *Aegaeum* 3.
- Nordquist, G. 1987. *A Middle Helladic Village. Asine in the Argolid*. Uppsala.
- Papadimitriou, N. 2001. *Built Chamber Tombs of Middle and Late Bronze Age Date in Mainland Greece and the Islands*, BAR International Series 925. Oxford
- Pelon, Ol. 1986. *Tholoi, Tumuli et Cercles Funéraires*. Paris.
- Philippa –Touchais, A., G. Touchais, S.Voutsaki, J. Wright, επιμ. 2010. *MESOHELLADIKA - ΜΕΣΟΕΛΛΑΔΙΚΑ, La Grèce continentale au Bronze Moyen – Η ηπειρωτική Ελλάδα στη Μέση Εποχή του Χαλκού – The Greek Mainland in the Middle Bronze Age, Actes du colloque international organisé par l' Ecole Française d' Athènes en collaboration avec L' American School of Classical Studies at Athens et le Netherlands Institute in Athens, Athènes, 8-12 mars 2006, BCH Supplément 52*.
- Rutter, J.B. - S. 1976. *The Transition to Mycenaean. A stratified Middle Helladic II to Late Helladic IIA Pottery Sequence from Ayios Stephanos in Laconia*, The Institute of Archaeology, The University of California, Los Angeles, *Monumenta Archaeologica* 4.
- Wiersma, C. 2014. *Building the Bronze Age: Architectural and Social Change on the Greek Mainland during Early Helladic III, Middle Helladic and Late Helladic I*. Oxford:

Archaeopress.

- Wiersma, C. και S. Voutsaki, επιμ. 2017. *Social Change in Aegean Prehistory*. Oxford and Philadelphia: Oxbow Books.

Ταφικά έθιμα και οι αντιλήψεις για τον Κάτω Κόσμο στην ανατολική Μεσόγειο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1.) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1812	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ταφικά έθιμα και οι αντιλήψεις για τον Κάτω Κόσμο στην ανατολική Μεσόγειο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και Ασκήσεις Πράξης	3		15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεταπτυχιακό σεμινάριο		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH697		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικείμενο του σεμιναρίου θα αποτελέσει η μελέτη των ταφικών εθίμων στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου (Ανατολία, Συροπαλαιστίνη, Αίγυπτος). Οι

αρχαιολογικές μαρτυρίες θα συνδεθούν με διαθέσιμα κείμενα από την Εγγύς Ανατολή, συμπεριλαμβανομένης και της Μεσοποταμίας, που μας επιτρέπουν να ανασυνθέσουμε τις αντιλήψεις που είχαν οι άνθρωποι εκείνης της εποχής σχετικά με τον Κάτω Κόσμο και την μεταθανάτια ύπαρξη.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία και ερευνητικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μελέτη της αρχαιολογίας της Ανατολικής Μεσογείου
- Να εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων
- Να χειρίζονται σύνθετες θεωρητικές έννοιες από τον ευρύτερο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών
- Να αναλύουν θεωρητικά συγκεκριμένα παραδείγματα της αρχαιολογίας της Ανατολικής Μεσογείου

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Ταφικές πρακτικές στην Αίγυπτο
- Αντιλήψεις για τον Κάτω Κόσμο στην Αίγυπτο κατά την 3η-2η χιλιετία π.Χ.
- Κοινωνική ιεραρχία και ταφικές πρακτικές στην Αίγυπτο
- Μαγεία στην αρχαία Αίγυπτο
- Αντιλήψεις για τον Κάτω Κόσμο στην Μεσοποταμία κατά την 3η-2η χιλιετία π.Χ.
- Θεοί και δαίμονες του Κάτω Κόσμου στην αρχαία Μεσοποταμία
- Το βασιλικό νεκροταφείο της Ur (3η χιλιετία π.Χ.)
- Ταφικές πρακτικές στην Ανατολία κατά την Νεολιθική και Χαλκολιθική Περίοδο
- Ταφικές πρακτικές στην Ανατολία κατά την 3η και 2η χιλιετία π.Χ.
- Το φαινόμενο της καύσης των νεκρών στην Ανατολία και το Αιγαίο κατά την ΥΕΧ και την ΠΕΣ
- Ταφικές πρακτικές στη Συροπαλαιστίνη κατά την Νεολιθική και Χαλκολιθική Περίοδο
- Ταφικές πρακτικές στην βόρεια Συρία κατά την 3η και 2η χιλιετία π.Χ.
- Αντιλήψεις για τον Κάτω Κόσμο στην Παλαιά Διαθήκη
- Η εικόνα του Κάτω Κόσμου στον Όμηρο. Επιδράσεις από την Εγγύς Ανατολή

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>

Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	20
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	116
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	80
	Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	120
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	I. Προφορική παρουσίαση της εργασίας II. Γραπτή τελική εργασία	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Assmann, J. 2005. *Death and Salvation in Ancient Egypt*. London: Cornell University Press.
- Bremer, J.M. , Th.P.J. van den Hout, και R. Peters επιμ.1994. *Hidden Futures. Death and Immortality in Ancient Egypt, Anatolia, the Classical, Biblical and Arabic-Islamic World*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Cohen, A. C. 2005. *Death rituals, ideology, and the development of early Mesopotamian kingship: toward a new understanding of Iraq's royal cemetery of Ur*. Leiden: Brill.
- Ikram, S. 2003. *Death and Burial in Ancient Egypt*. London: Longman.
- Katz, D. 2003. *The Image of the Netherworld in Sumerian Sources*. Bethesda (MD): CDL Press.
- Kopanias, K. υπ. εκδ. “Paradise Lost. The Image of the Netherworld in the Near East.” Στο *Athanasia, Immortality: The Earthly World, the Celestial World and the Underworld in the Mediterranean from the Late Bronze Age to Early Iron Age, 29 May-1 June 2009*, Rhodes, επιμ. N. Stampolidis. 169-79.
- Laneri, N., και E.F. Morris, επιμ. 2007. *Performing death: social analyses of funerary traditions in the ancient Near East and Mediterranean*, University of Chicago Oriental Institute seminars. Chicago: Chicago: The Oriental Institute.
- Richards, J.E. 2005. *Society and Death in Ancient Egypt: Mortuary Landscapes of the Middle Kingdom*. Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- Sourvinou-Inwood, C. 1995. *"Reading" Greek Death. To the End of the Classical Period*. Oxford: Clarendon Press.
- Taylor, J.H. 2001. *Death and Afterlife in Ancient Egypt*. London: British Museum Press.

Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1838	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Το φιλοσοφικό υπόβαθρο της αρχαιολογικής ερμηνείας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH326/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσει μερικές από τις ιδέες της νεώτερης και σύγχρονης φιλοσοφίας που έχουν επηρεάσει την αρχαιολογική σκέψη, καθώς αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον υλικό πολιτισμό. Οι φοιτήτριες/φοιτητές επιλέγουν εκπροσώπους της φιλοσοφίας ή της ευρύτερα οριζόμενης ως κοινωνιολογικής θεωρίας (π.χ. Μαρξ, Σωσσύρ, Χάιντεγκερ, Γκίντενς, Μπουρντιέ, Ντελίζ, Φουκώ, Μερλώ-Ποντύ, ντε Λάντα κ.ά.), συζητούν τις ιδέες καθαυτές και βρίσκουν ένα συναφές αρχαιολογικό παράδειγμα για να κατανοήσουν το προϊστορικό Αιγαίο μέσα από τις ιδέες αυτές.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν το έργο των κυριότερων φιλοσόφων της νεώτερης και σύγχρονης εποχής • γνωρίζουν τις κυριότερες φιλοσοφικές έννοιες που έχουν επηρεάσει τη θεωρία της αρχαιολογίας • συγκρίνουν διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις των ίδιων εννοιών-κλειδιών για την κατανόηση της ανθρώπινης κατάστασης και της οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνίας • εμβαθύνουν στη σημασία της θεωρίας στη συγκρότηση της αρχαιολογικής σκέψης και ειδικότερα στους τρόπους με τους οποίους συγκροτούνται οι ερμηνείες των

αρχαιολογικών δεδομένων
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή – Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών • Η έννοια της αξίας κατά Μαρξ • Η έννοια του δώρου κατά τον Μωσ • Η έννοια του δώρου κατά τον Γκοντελιέ • Δώρο και αξία στο έργο του Graeber • Η έννοια του τόπου και της κατοίκησης στον Χάιντεγκερ • Φαινομενολογία και τοπίο κατά Tilley και Ingold • Λόγος και κοινωνία κατά Φουκώ • Η έννοια της πρακτικής δράσης κατά Μπουρντιέ • Η έννοια της δραστηριότητας κατά Γκίντενς • Η έννοια του συμπλήματος (assemblage) κατά ΝτεΛάντα. • Παρακολούθηση εργασιών • Παρουσιάσεις εργασιών • Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Αναζήτηση/έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	20
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	120
	Σύνολο Μαθήματος	375

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.
----------------------------	---

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<ul style="list-style-type: none"> • Hitchcock L., <i>Theory for Classics: A Student's Guide</i>, London and New York 2008. • Bhabha H. K., <i>The location of culture</i>, London and New York 1994. • Bourdieu, P. <i>Outline of a theory of practice</i> (translated by R. Nice), Cambridge 1977. • Butler J., <i>Αναταραχή φύλου: Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας</i> (μετάφραση Γ. Καράμπελας), Αθήνα 2009. • DeLanda M., <i>Assemblage theory</i>. Edinburgh 2016. • Foucault M., <i>Η τάξη του λόγου: εναρκτήριο μάθημα στο College de France-1970</i> (μετάφραση Χ. Χρηστίδης, Μ. Μαϊδάτσης). Αθήνα 1991. • Giddens A., <i>The constitution of society: outline of the theory of structuration</i> Cambridge 1984. • Godelier, M. <i>Το αίνιγμα του δόρου</i> (Μετάφραση Α. Αγγελίδου), Αθήνα 2003. • Heidegger M., <i>Κτίζειν, κατοικείν, σκέπτεσθαι</i> (μετάφραση Γ. Ξηροπαϊδης), Αθήνα 2008. • Ingold, T. <i>Η αντίληψη του περιβάλλοντος. Δοκίμια για τη διαβίωση, την κατοίκηση και τις δεξιότητες</i> (μετάφραση Α. Βρεττού). Αθήνα 2016. • Marx K., <i>Κριτική της πολιτικής οικονομίας</i> (μετάφραση Φ. Φωτίου), Αθήνα 1978. • Tilley, C., <i>A phenomenology of landscape</i>. Oxford 1993.

Η αρχιτεκτονική της Αττικής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1813	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μνημειακή αρχιτεκτονική της Αττικής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους	3	15	

ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μεταπτυχιακό σεμινάριο
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH696/

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το σεμινάριο εξετάζει την μνημειακή αρχιτεκτονική της Αττικής με έμφαση σε περιοχές εκτός του άστεως. Εξερευνώνται οι καινοτομικές ιδέες και η επίδραση των νησιωτικών διαθέσεων στον σχηματισμό του Αττικού ιδιώματος. Η Ελευσίνα, ο Ωρωπός, ο Ραμνούς, ο Θορικός, το Σούνιο, η Παλλήνη, ο Ζωστήρ, ο Μαραθώνας και ο Πειραιάς αποτελούν χρήσιμα πεδία για διαχρονική εξέταση των φαινομένων.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρίζουν τα συστατικά του Αττικού ιδιώματος από την αρχαϊκή έως τη ρωμαϊκή περίοδο. • Εξερευνούν την ανάπτυξη του ιωνικού ρυθμού εκτός άστεως και σε συνάρτηση με αυτό. • Εμπεδώνουν στην επίδραση των νησιωτικών διαθέσεων στην μνημειακή αρχιτεκτονική της Αττικής. • Αναγνωρίζουν το βάρος της κλασικής παράδοσης στην Αττική ακόμα και στη ρωμαϊκή περίοδο και τη σχέση των δήμων της με την Αθήνα. • Αντιλαμβάνονται τα αρχιτεκτονικά σχήματα σε σχέση με τις λειτουργικές ανάγκες των δήμων. • Αναγνωρίζουν το τοπίο της Αττικής ως πεδίο εφαρμογής νεωτερικών ιδεών.
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Αυτόνομη εργασία</i> • <i>Ομαδική εργασία</i> • <i>Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i> • <i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i> • <i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ol style="list-style-type: none"> 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2. ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 3. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ
--

ΕΡΓΑΣΙΩΝ
4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Α
5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Β
6. ΔΙΑΛΕΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ
7. Η ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
8. ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
9. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Γ
10. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ Δ
11. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
12. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
13. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	<i>Πρόσωπο με πρόσωπο</i>	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>
	Σεμιναριακές συναντήσεις	39
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	20
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	116
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	80
	Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	120
	Σύνολο Μαθήματος	375
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<i>I. Εκπόνηση Ατομικής ή Ομαδικής Εργασίας</i>

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<ul style="list-style-type: none"> • Barletta, B., W. B. Dinsmoor, και H. A. Thompson, 2017. <i>The Sanctuary of Athena at Sounion</i>. Princeton NJ. • Coulton, J.J. 1968. «The Stoa at the Amphiarraion, Oropos» <i>BSA</i> 63:147-83. • Dirschedl, U. 2013. <i>Die griechischen Säulenbasen</i>. Wiesbaden. • Fraise, P. και C. Llinas 1995. <i>Documents d'architecture hellénique et hellénistique</i>. Paris. • Κουρουνιώτης, Κ. 1930. «Τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ζωστήρος» <i>ΑΔ</i> 11: 2–53. • Miles, M.M. 1989. «A reconstruction of the Temple of Nemesis at Rhamnous.» <i>Hesperia</i>

58: 133-249.

- Miles, M.M. 2016. *A companion to Greek Architecture*. Chichester, West Sussex.
- Orlandos, A. 1917. «Τοῦ ἐν Σουνίῳ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος τοίχοι καί ὄροφ.» *Arch Ephem* 56: 213-26.
- Paga, J. καὶ M.M. Miles 2016. «The Archaic Temple of Poseidon at Sounion» *Hesperia* 85, 657–710.
- Πετράκος, Β. 1968. Ὁ Ὠρωπὸς καὶ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀμφιαράου, Αθήνα.
- Petrakos, B. 1996. *Marathon*. Athens.
- Rocco, G. 2016. «The role of Cycladic workshops in Late Archaic architectural change» Στο *Architéκτων. Honorary volume for Professor M. Korres*, επιμ. Κ. Zambas, V. Lambrinouidakis, E. Bournia καὶ A. Ohnesorg, 507-15. Athens
- Travlos, J. T. 1988. *Bildlexikon zur Topographie des antiken Attika*. Tübingen.

Τοπικά εργαστήρια γλυπτικής στη Ρωμαϊκή Ελλάδα

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1815	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τοπικά εργαστήρια γλυπτικής στη Ρωμαϊκή Ελλάδα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες Επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η διάκριση και μελέτη των τοπικών εργαστηρίων γλυπτικής στα ρωμαϊκά χρόνια. Αδιαμφισβήτητο κέντρο γλυπτικής παραγωγής στη ρωμαϊκή Ελλάδα παραμένει η Αθήνα μέχρι τουλάχιστον το 267 μ.Χ. Εκτός όμως από την Αθήνα τοπικά εργαστήρια αναπτύσσονται σε όλες τις μεγάλες τουλάχιστον πόλεις και επιμέρους περιοχές. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα προσπαθήσουμε να ανιχνεύσουμε την παραγωγή των εργαστηρίων αυτών και να δούμε την συνέχεια τοπικών παραδόσεων αλλά και τις επιδράσεις και επιρροές από τα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα της περιόδου.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν τους όρους «μητροπολιτικό», «κύριο» και «επαρχιακό» εργαστήριο.
- Αντιλαμβάνονται τις διαφοροποιήσεις στη γλυπτική παραγωγή ανάμεσα στις διάφορες περιοχές και στα τοπικά εργαστήρια γλυπτικής.
- Διακρίνουν τις επιρροές των κύριων εργαστηρίων στην τοπική παραγωγή.
- Κατανοούν τις τεχνικές κατασκευής ενός γλυπτού έργου, καθώς και τα ζητήματα που αφορούν την εμπορική τους διακίνηση (εξαγωγές) σε όλη την έκταση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας..
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σωζόμενα μνημεία και τα σχετικά κείμενα
- Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή – Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα
- Θεωρητικές προσεγγίσεις: τι σημαίνει επαρχιακό εργαστήριο;
- Θέματα τεχνικής αρχαίας γλυπτικής
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία για την επιτόπου μελέτη παραδειγμάτων αρχαίας γλυπτικής
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf 2) Υποστηρίξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	10
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	30
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.	

(6) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλλαμανή Σουρρή, Β. 2014. *Επιτύμβιες Στήλες και Ανάγλυφα από τη Βέροια και τη περιοχή της*. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Μακεδονικών και Θρακικών σπουδών
- Δαμάσκος, Δ. 2013. *Κατάλογος γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Καβάλας Α΄*. Θεσσαλονίκη: Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Μακεδονικών και Θρακικών Σπουδών
- Δεσπίνης, Γ., Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού, και Ε. Βουτυράς, επιμ. 1997, 2003, 2010. *Κατάλογος γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης I-III*. Θεσσαλονίκη: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας
- Κατάκης, Στ. Ε. 2002. *Επίδαυρος. Τα γλυπτά των ρωμαϊκών χρόνων από το Ιερό του Απόλλωνος Μαλεάτα και του Ασκληπιού*. Αθήνα: η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία
- Koch, G., και H. Sichtermann. 1982. *Römische Sarkophage, Handbuch der Archäologie*. München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung..
- Κοκκορού-Αλευρά, Γ. 2001. «Δραστηριότητες των αττικών εργαστηρίων γλυπτικής την εποχή της Ρωμαιοκρατίας.» Στο *Καλίστευμα. Μελέτες προς τιμήν της Ό. Τζάχου-Αλεξανδρή*, επιμ. Α. Αλεξανδρή και Ι. Λεβέντη. 319-48. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού – ICOM Ελληνικό Τμήμα.
- Lagogianni-Georgakarakos M. 1998. *Die Grabdenkmäler mit Porträts aus Makedonien. CSIR Griechenland III*, 1. Athen: Akademie von Athen

- Lagogianni-Georgakarakos, M. 2002. *Die römischen Porträts Kretas I. Bezirk Heraklion. CSIR Griechenland VI, 1*. Athen: Akademie von Athen
- Palagia, O., και W. D. E. Coulson, επιμ. 1998. *Regional Schools in Hellenistic Sculpture. Proceedings of an International Conference Held at the American School of Classical Studies at Athens, March 15-17, 1996*, Oxford: Oxbow
- Papapostolou, I. A. 1993. *Achaean Grave Stelai*. Αθήνα: η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία.
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ. 1985. *Τραπεζοφόρα του Μουσείου Θεσσαλονίκης*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., Π. Καραναστάση, και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2012. *Κλασική παράδοση και νεωτερικά στοιχεία στην πλαστική της ρωμαϊκής Ελλάδας. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Θεσσαλονίκης, 7-9 Μαΐου 2009*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press
- Stefanidou-Tiveriou, Th. 2014. *Die lokalen Sarkophag aus Thessaloniki, Sarkophag-Studien 8*. Ruhpolding: Rutzen
- Στεφανίδου-Τιβεριού, Θ., και Ε. Παπαγιάννη. 2015. *Ανασκαφή Νικοπόλεως. Σαρκοφάγοι αττικής και τοπικής παραγωγής*. Αθήνα: η εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας
- Sturgeon, M. C. 1989. «Roman Sculptures from Corinth and Isthmia: A Case for a Local “Workshop”». Στο *The Greek Renaissance in the Roman Empire*, επιμ. S. Walker και A. Cameron, 114-21. London: University of London

Ζητήματα ελληνιστικής πλαστικής

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1817	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα ελληνιστικής πλαστικής		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στο σεμινάριο εξετάζονται τα κυριότερα ζητήματα της ελληνοιστικής πλαστικής, όπως αυτή διαμορφώθηκε από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την δημιουργία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (323-30 π.Χ.). Αναλύονται οι βασικές τεχνοτροπικές τάσεις, η θεματολογία των έργων, τα προβλήματα χρονολόγησης των έργων, αλλά και η λειτουργία τους μέσα στο αρχιτεκτονικό τους πλαίσιο ή τον χώρο, για τον οποίο ήταν προορισμένα να στηθούν.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο της αρχαίας ελληνικής πλαστικής • Γνωρίζουν σε βάθος τα σωζόμενα μνημεία και τα σχετικά κείμενα • Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή • Σύντομο ιστορικό και καλλιτεχνικό διάγραμμα • Θεωρητικές προσεγγίσεις • Τεχνικές οδηγίες • Παρακολούθηση εργασιών • Παρουσιάσεις εργασιών

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας</i>

	<i>Εξαμήνου</i>
Σεμιναριακές συναντήσεις	40
Συνεργασία με τον διδάσκοντα	40
Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	100
Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<ul style="list-style-type: none"> • Bol, P. C. 2007. <i>Die Geschichte der antiken Bildhauerkunst III. Hellenistische Plastik</i>. Mainz. • Καζακίδη, Ν. 2015. <i>εἰκόνες ἐν γυμνασίῳ. Ἔργα γλυπτικής στο ελληνοιστικό γυμνάσιο. Ηπειρωτική Ελλάδα και νησιά του Αιγαίου</i>. Θεσσαλονίκη. • Kunze, Ch. 2002. <i>Zum Greifen nah. Stilphänomene in der hellenistischen Skulptur und ihre inhaltliche Interpretation</i>, München. • Laubscher, H. P. 1982. <i>Fischer und Landleute. Studien zur hellenistischen Genreplastik</i>, Mainz. • Μαχαίρα, Β. 2011. <i>Ελληνιστικά γλυπτά της Ρόδου. Κατάλογος, Τόμος Ι</i>. Αθήνα. • Palagia, O. και W. Coulson, επιμ. 1998. <i>Regional Schools in Hellenistic Sculpture</i>. Oxford. • Queyrel, F. 2016. <i>La sculpture hellénistique. Tome 1: forms, themes et fonctions</i>, Paris. • Ridway, B. S. 1990. <i>Hellenistic Sculpture I. The Styles of ca. 331-200 B.C.</i> Madison. • Ridway, B. S. 2000. <i>Hellenistic Sculpture II. The Styles of ca. 200-100 B.C.</i> Madison. • Ridway, B. S. 2002. <i>Hellenistic Sculpture III. The Styles of ca. 100-31 B.C.</i> Madison. • Schulz, P. και R. von den Hoff, επιμ. 2007. <i>Early Hellenistic Portraiture. Image, Style, Context</i>. Cambridge. • Smith, R. R. R. 1988. <i>Hellenistic Royal Portraits</i>. Oxford. • Smith, R. R. R. 2009. <i>Ελληνιστική πλαστική, ελληνική μετάφραση</i>, Αθήνα (<i>Hellenistic Sculpture</i>. London 1991).

Ζητήματα στη μελέτη της μνημειακής ζωγραφικής (800 π.Χ. – 200 μ.Χ.)

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1814	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα στη μελέτη της μνημειακής ζωγραφικής (800 π.Χ. – 200 μ.Χ.)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕ Σ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH695/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στο σεμινάριο εξετάζονται οι κυριότερες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη μελέτη της αρχαιοελληνικής μνημειακής ζωγραφικής με έμφαση στα σημαντικότερα σωζόμενα μνημεία (Κυρίως Ελλάδα και Μακεδονία, Ελληνιστικός Κόσμος, Ετρουρία και Κάτω Ιταλία). Ερευνώνται επίσης οι αρχαίες πηγές σχετικά με την ιστορική εξέλιξη της αρχαίας ζωγραφικής και το έργο μεμονωμένων καλλιτεχνών.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο της αρχαίας ζωγραφικής • Γνωρίζουν σε βάθος τα σωζόμενα μνημεία και τα σχετικά κείμενα • Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα
- Θεωρητικές προσεγγίσεις
- Τεχνικές οδηγίες
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	40
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου)	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρόνικος Μ. 1994. *Βεργίνα II. Ο «τάφος της Περσεφόνης»*. Αθήνα.
- Αρβανιτόπουλος, Α.Σ. 1928. *Γραπτά Στήλαι Δημητριάδος-Παγασών*. Αθήνα.
- Brécoulaki, H. 2006. *La peinture funéraire de Macédoine. Emplois et fonctions de la couleur (Ive-IIe s. av. J.-C.)*. Αθήνα.
- Λεβίδης, Α.Βλ. 1994. *Πλίνιος ο Πρεσβύτερος. Περί της Αρχαίας Ελληνικής Ζωγραφικής. 35^ο Βιβλίο της «Φυσικής Ιστορίας»*. Αθήνα.

- Λιλιμπάκη-Ακαμάτη, Μ. 2007. *Κιβωτιόσχημος Τάφος με Ζωγραφική Διακόσμηση από την Πέλλα*. Θεσσαλονίκη.
- Σ. Λυδάκης, 2002. *Αρχαία ελληνική ζωγραφική και οι απηχήσεις της στους νεότερους χρόνους*, Αθήνα.
- Πλάντζος, Δ. 2006. *Φιλοστράτου του Πρεσβυτέρου: Εικόνες* (Εισαγωγή, Μετάφραση, Σχόλια), Αθήνα.
- Πλάντζος, Δ. 2018. *Η τέχνη της ζωγραφικής στον αρχαιοελληνικό κόσμο*. Αθήνα.
- Pollitt J.J. επιμ. 2014. *The Cambridge History of Painting in the Classical World*, Κέμπριτζ.
- Rouveret, A. 1989. *Histoire et imaginaire de la peinture ancienne*. Ρώμη.
- Σαατοσόγλου-Παλιαδέλη, Χ. 2004. *Βεργίνα. Ο Τάφος του Φιλίππου: η τοιχογραφία με το κονήγι*. Αθήνα.
- Scheibler, I. 2015. *Αρχαία Ελληνική Ζωγραφική*, Αθήνα.
- Scheibler, I. 2017. *Die Malerei der Antike und ihre Farben : Aspekte und Materialien zur Koloritgeschichte*, Λοζάνη.
- Squire, M. επιμ. 2016. *Sight and the Ancient Senses*, Λονδίνο.
- Τσιμπίδου-Αυλωνίτη, Μ. 2005. *Μακεδονικοί Τάφοι στον Φοίνικα και στον Άγιο Αθανάσιο Θεσσαλονίκης*. Αθήνα.

Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο ‘κύκλος ζωής’ των αρχαίων ελληνικών αγγείων

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1816	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο ‘κύκλος ζωής’ των αρχαίων ελληνικών αγγείων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις, Πρακτική άσκηση, Επισκέψεις σε Μουσεία	3-4	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	

(5) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το σεμινάριο επικεντρώνεται στις δύο κύριες παραμέτρους ενός ευρύτατου ερευνητικού ζητήματος της αρχαίας κεραμικής: 1) Την κοινωνική και οικονομική παράμετρο: παραγωγή και εμπόριο/διασπορά της κεραμικής ως μεθόδου για την καλύτερη κατανόηση της αρχαίας τεχνολογίας και οικονομίας και, 2) την ιδεολογική και εικονογραφική παράμετρο: κείμενα ευρήματα και εικονογραφία.</p> <p>Θα εμβαθύνουμε στη μελέτη και των δύο παραπάνω συνιστωσών και θα προσπαθήσουμε να διευρύνουμε τη μεθοδολογία μας συνδυάζοντας την μέχρι σήμερα έρευνα με τις νεότερες προσεγγίσεις, η πλειονότητα των οποίων αξιοποιεί τα πορίσματα της εθνοαρχαιολογικής και ανθρωπολογικής επιστήμης.</p> <p>Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται επίσκεψη στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (Συλλογή Αγγείων) και πρακτικές ασκήσεις - εργαστήρια στο Μουσείο του Τμήματός μας.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να πραγματεύονται ειδικά θέματα που αφορούν την παραγωγή και τις χρήσεις (και επαναχρήσεις) της κεραμικής, διακοσμημένης και μη, της αρχαϊκής και κλασικής εποχής • Να αξιοποιούν διάφορες πηγές πληροφοριών: αρχαιολογικά κατάλοιπα, ανασκαφικά συνευρήματα, εικονογραφία, φιλολογικές πηγές, αρχαιομετρία, εθνοαρχαιολογικά παράλληλα κ.ά. • Να αποκτήσουν τα απαραίτητα μεθοδολογικά εργαλεία για να προσεγγίζουν ανάλογα θέματα. • Να παρουσιάζουν τις εργασίες τους σε εξειδικευμένο ακροατήριο, με τη χρήση ψηφιακών μέσων.
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία • Ομαδική εργασία • Σχεδιασμός και τεκμηρίωση επιστημονικών δοκιμών • Προφορική παρουσίαση επιστημονικών εργασιών ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου

(6) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ol style="list-style-type: none">1. Εισαγωγή: Ο ‘κύκλος ζωής’ της αρχαϊκής και κλασικής κεραμικής2. Κατασκευή και διανομή – διασπορά – εμπόριο αγγείων3. Χρήσεις:<ol style="list-style-type: none">3α. Αρχική χρήση αγγείων3β. Επαναχρήσεις (ακέραιων ή αποσπασματικών αγγείων)4. Εμπορικοί αμφορείς<ol style="list-style-type: none">4α. Επανάχρηση εμπορικών αμφορέων – γενικώς4β. Επανάχρηση εμπορικών αμφορέων – ως αποθηκευτικών αγγείων5. Συντήρηση, επισκευή και διατήρηση αγγείων6. Ανακύκλωση αγγείων (κονιορτοποιήση κ.ά.)7. Απόσυρση - αχρήστευση – απόρριψη (προσωρινώς ή μονίμως, ακέραιων ή αποσπασματικών αγγείων)8. Εθνοαρχαιολογικά παράλληλα
--

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις 6μ X 3ω	18
	Προφορικές παρουσιάσεις (7μX3ω)	21
	Πρακτική άσκηση – επισκέψεις σε μουσεία	36
	Μελέτη και ανάλυση Βιβλιογραφίας 30μX4ω)	120
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη και εκπόνηση σεμιναριακής εργασίας (30μX6ω)	180
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Προφορική παρουσίαση Παράδοση γραπτής εργασίας Σε αυτές τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: Δομή εργασίας Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών Χρήση βιβλιογραφίας Γλωσσική έκφραση Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική.	

(6) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Allison, P. επιμ. 1999. *The Archaeology of Household Activities*, London – New York.
- Arthur, J.W. 2003. “Ethnoarchaeology, Pottery, and Technology: Bridging Ethnographic and Archaeological Approaches”, *Reviews in Anthropology* 32, 359-378.
- Atalay, S. 2012. *Community-Based Archaeology: Research with, by, and for Indigenous and Local Communities*, Berkeley-Los Angeles-London.
- Driessen, J. επιμ. 2013. *Destruction: Archaeological, Philological and Historical Perspectives*, Louvain.
- Hurcombe, L. 2007. *Archaeological Artefacts as Material Culture*, Abingdon – New York.
- Jones, R. επιμ. 2012. *Manure Matters: Historical, Archaeological and Ethnographic Perspectives*, Abingdon – New York.
- Kopytoff, I. 2001. “The cultural biography of things: commoditization as process,” Στο *The Social Life of Things*, επιμ. A. Appadurai, 64-91. Cambridge.
- Lawall, M. και J. Lund, επιμ. 2011. *Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond*. Aarhus.
- Lawall, M.L. 2000. “Graffiti, Wine Selling, and the Reuse of Amphoras in the Athenian Agora, ca. 430 to 400 B.C.” *Hesperia* 69: 3-9.
- Peña, J.T. 2007. *Roman Pottery in the Archaeological Record*, Cambridge.
- Pfisterer-Haas, S. 1998. *Wenn der Topf aber nun ein Loch hat ... Restaurierung griechischer Keramik in Antike und Neuzeit (Sonderausstellung im Antikenmuseum der Universität Leipzig, 5-8 1998)*. Leipzig.
- Schiffer M.B. 2014. *Behavioral Archaeology: Principles and Practice*. Abingdon - New York.
- Skibo, J. M., Michael W. Graves, M, Stark, T. επιμ. 2007. *Archaeological Anthropology: Perspectives on Method and Theory*, Tuscon.
- Skibo, J. M. και M. B. Schiffer, 2008. *People and Things: A Behavioral Approach to Material Culture*, New York.
- Sosna, D. και L. Brunclíková, επιμ. 2016. *Archaeologies of Waste: Encounters with the Unwanted*, Oxford.

Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία (415-413 π.Χ.). Απηχήσεις των συνεπειών της στον Αριστοφάνη

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1819	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία (415-413 π.Χ.). Απηχήσεις των συνεπειών της στον Αριστοφάνη		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕ Σ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η λεπτομερής εξέταση της Σικελικής Εκστρατείας (415-413 π.Χ.) και των συνεπειών της για την Αθήνα, όπως αποτυπώνονται στο έργο του Θουκυδίδη και του Αριστοφάνη.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίζουν εις βάθος την ιστορική περίοδο και το οικονομικό, κοινωνικό και θρησκευτικό της πλαίσιο • Αντιλαμβάνονται την πρόσληψη των επιμέρους γεγονότων και της ίδιας της εκστρατείας από τον Αριστοφάνη • Διακρίνουν το πως οι Αθηναίοι του τέλους του 5^{ου} π.Χ. αι. αντιλαμβάνονται την έννοια του <i>θείου</i>

- Κατανοούν το πέρασμα από το ιστορικό γεγονός στο σύγχρονο του θεατρικό – κωμικό λόγο
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σωζόμενα μνημεία και τα σχετικά κείμενα
- Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή – Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα του Πελοποννησιακού Πολέμου
- Η Σικελική εκστρατεία: οι επιδιώξεις των Αθηναίων και οι παράγοντες που συνετέλεσαν στην καταστροφή του εκστρατευτικού τους σώματος
- Η Σικελική εκστρατεία στη *Λυσιστράτη* του Αριστοφάνη.
- Η Σικελική εκστρατεία στους *Βατράχους* του Αριστοφάνη
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	40
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Andrewes, A. 1992. “The Peace of Nicias and the Sicilian Expedition”, Στο *The Cambridge Ancient History*, v.V², 433-63. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dover, K. J. 1993. *Aristophanes Frogs*. Oxford.
- Gomme, A.W. 1970. Andrewes, A., Dover, K.J. *A Historical Commentary on Thucydides*, τ. IV. Oxford.
- Green, P. 1970. *Armada from Athens*. New York.
- Hansen, M.H. και Th. H. Nielsen, 2004. *An Inventory of Archaic and Classical Poleis*. Oxford.
- Henderson, J. 1993. *Aristophanes Lysistrata*. Cambridge.
- Hornblower, S. 2008. *A Commentary on Thucydides*, τ. III. Oxford.
- Kagan, D. 1991. *The peace of Nicias and the Sicilian expedition*. Ithaca.
- Μπιργάλιας, Ν. 2007. «Ψηφίσματα σχετικά με τη Σικελική εκστρατεία», Στο *Έδοξεν τη Βουλή και τωι Δήμωι, Η Αθηναϊκή Δημοκρατία μιλάει με τις επιγραφές της*, επιμ. Μ. Λαγογιάννη-Γεωργακαράκου και Κ. Μπουραζέλης, 78-80. Αθήνα.
- Osborne, R. 1985. “The erection and mutilation of the Hermai”, *Proceedings of the Cambridge Philological Society* 31: 47-73.
- Powell, C. A. “Religion and the Sicilian Expedition”, *Historia* 28: 15-31.
- Ραμού-Χαυιάδη, Α. 1994. *Σωτήρες της Ελλάδος (Ηροδ. VII 139.5). Ναυκράτορες (Θουκ. V.97, 109, VI.18.5)*. Αθήνα.
- Sommerstein, A.H. 1974 “Aristophanes Frogs”, *Classical Quarterly* 24: 24-7.
- Sommerstein, A.H. “Aristophanes and the events of 411 B.C.” *JHS* 97: 112-26.
- Westlake, H.D. “The Lysistrata and the War.” *Phoenix* 34: 38-54.

Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ****(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1821	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Χειμερινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Σ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	3	15
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	...	

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η μελέτη του δημόσιου βίου των ελληνικών πόλεων υπό ρωμαϊκή κυριαρχία και η εμβάθυνση σε θέματα θεσμών, πολιτικής οργάνωσης και λειτουργίας και κοινωνικής συγκρότησης και διαστρωμάτωσης. Το σεμινάριο βασίζεται στην ενδελεχή εξέταση επιγραφικών, νομικών και γραμματειακών πηγών.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατανοούν τη σημασία των δημόσιων και ιδιωτικών θεσμών για την πολιτική και κοινωνική συγκρότηση, εξέλιξη και λειτουργία της ελληνικής πόλεως υπό ρωμαϊκή κυριαρχία. • Αντιλαμβάνονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό εξέταση ιστορικών πηγών και τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών τους. • Εντάσσουν τα υπό εξέταση κείμενα και τα μνημονεύόμενα σε αυτά πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα στο ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό τους πλαίσιο. • Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο. • Γνωρίζουν σε βάθος τα σχετικά κείμενα. • Εντοπίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία.
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών. • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης. • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον. • Αυτόνομη εργασία. • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή
--

- Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Θεσμοί, πολιτική οργάνωση και κοινωνική διαστρωμάτωση στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία
- Πηγές για την ελληνική πόλη υπό ρωμαϊκή κυριαρχία, επεξεργασία και αξιοποίησή τους
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου	Εργασίας
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	40	
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	40	
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75	
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120	
	Συγγραφή εργασίας	100	
	Σύνολο Μαθήματος	375	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.		

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alföldy, G. 1992. *Ιστορία της Ρωμαϊκής κοινωνίας* (μτφρ: Αγγ. Χανιώτης), 171-91. Αθήνα.
- Ανεζίρη, Σ. επιμ. 2017. *Ανθολόγιο. Επιλογή επιγραφών και παπύρων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου*. Αθήνα.
- de Ste Croix, G. E. M. 1981. *The Class Struggle in the Ancient Greek World*. London.
- Dmitriev, S. 2005. *City government in Hellenistic and Roman Asia Minor*. New York.
- Garnsey, P., και R .Saller, 1995. *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός*, Ηράκλειο.
- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους Τόμος ΣΤ*, 1976: *Ελληνισμός και Ρώμη*. Αθήνα.
- Jones, A. H. M. 1940. *The Greek City from Alexander to Justinian*. Oxford.
- Lintott, A. 1993. *Imperium Romanum. Politics and Administration*. London.

- Magie, D. 1950. *Roman Rule in Asia Minor*. Princeton.
- Μπουραζέλης, Κ. 2017. *Οι τρόφιμοι της λύκαινας. Συνοπτική ιστορία των Ρωμαίων και της πολιτείας τους από την ίδρυση της Ρώμης έως και την εποχή του Διοκλητιανού (753 π.Χ.-305 μ.Χ.)*. Αθήνα.
- Oliver, J. H. 1989. *Greek Constitutions of Early Roman Emperors*. Philadelphia
- Rhodes, P. J. (με D. M. Lewis) 1997. *The Decrees of the Greek States*. Oxford.
- Rizakis, A. D. επιμ. 2000 *Roman Onomastics in the Greek East. Social and Political Aspects*. Athens.
- Rostovtzeff, M. 1957. *The Social and Economic History of the Roman Empire*. Oxford.
- Sartre, M. 2012. *Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οι Ανατολικές επαρχίες από τον Αύγουστο μέχρι τους Σεβήρους*. Αθήνα (*L'Orient Romain*, Paris 1990).
- Temporini, H., και W. Haase, επιμ. 1980. *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt*, II. 7. 1-2. Berlin – New York.

Κείμενα νομοθετικού περιεχομένου και το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τους υπόβαθρο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1818	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κείμενα νομοθετικού περιεχομένου και το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τους υπόβαθρο		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες Επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας)		

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	στα αγγλικά)
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η εμβάθυνση σε κείμενα νομοθετικού περιεχομένου (νόμους, ψηφίσματα με τα οποία εισάγονται νόμοι και κανονιστικές ρυθμίσεις, διατιησίες, συνθήκες, ιεροί νόμοι, διατάγματα), που αφορούν το συνολικό βίο της πόλεως (πολιτικά δικαιώματα, διαιρέσεις του πολιτικού σώματος, εκπαίδευση, στράτευση, οικογενειακό δίκαιο, ζητήματα οικονομικά, εκλογή αρχόντων, <i>χειροτονία</i>, <i>διατιησία</i>). Σε επόμενο στάδιο θα επιχειρείται η συνεξέταση των κειμένων αυτών και του κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού τους υπόβαθρου και η ένταξή τους στο αντίστοιχο ιστορικό πλαίσιο.</p> <p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατανοούν τη σημασία των νόμων για τη λειτουργία της πόλεως • Αντιλαμβάνονται τις διαφορές μεταξύ κειμένων νομοθετικού περιεχομένου και να διακρίνουν τις διαφορετικές κατηγορίες • Εντάσσουν τα κείμενα αυτά στο ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό τους πλαίσιο • Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο • Γνωρίζουν σε βάθος τα σχετικά κείμενα • Εντοπίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία
Γενικές Ικανότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών • Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης • Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον • Αυτόνομη εργασία • Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή • Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών • Νόμος και Δίκαιο στην Ελληνική Αρχαιότητα • Πηγές του αρχαίου Ελληνικού Δικαίου, επεξεργασία και αξιοποίησή τους • Παρακολούθηση εργασιών • Παρουσιάσεις εργασιών • Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	40
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 3) Σεμιναριακή εργασία 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<ul style="list-style-type: none"> • Ager, S.L. 1996. <i>Interstate Arbitrations in the Greek World, 337-90 BC</i>, Berkeley - Los Angeles - London. • Capdetrey, L., και C. Hasenohr, επιμ. 2012. <i>Agoranomes et édiles. Institutions des marchés antiques, Scripta Antiqua 44</i>. Bordeaux. • Dareste, R., B. Haussoulier, και T. Reinach, 1891-1904. <i>Recueil des inscriptions juridiques grecques</i>. Paris. • Fröhlich, P. 2004. <i>Le contrôle des magistrats dans les cités grecques</i>. Paris. • Fröhlich, P. 2016. «Magistratures éponymes et système collégial dans les cités grecques aux époques classique et hellénistique.» <i>Chiron</i> 46: 361-401 • Gauthier, P. 1972. <i>Symbola: les étrangers dans les cités grecques</i>. Nancy. • Gauthier, Ph. 1985. <i>Les cités grecques et leurs bienfaiteurs. BCH Suppl. XII</i>. Athènes. • Harris, E.M. 2013. <i>The rule of law in action in democratic Athens</i>. Oxford. • Hatzopoulos, M. B. 1996. <i>Macedonian Institutions under the Kings, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 22</i>, Athens. • Rigsby, K.J. 1996. <i>Asyilia: territorial inviolability in the Hellenistic World</i>. Berkeley. • Roebuck, D. 2001. <i>Ancient Greek Arbitration</i>. Oxford. • <i>Symposion: Vortrage zur griechischen und hellenistischen Rechtsgeschichte</i>, τ. 1-27, 1971-2015.
--

- Vélissaropoulos–Karakostas. J. 2011. *Droit grec d'Alexandre à Auguste (323 av. J.-C. -14 ap. J. -C)*, ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ 66. Athens.

Τρέχοντα ερευνητικά προβλήματα ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας και Αρχαιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1820	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Τρέχοντα ερευνητικά προβλήματα ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕ Σ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις Σεμιναριακές εργασίες Επισκέψεις σε Μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους	3	15	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΟ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αντικείμενο του σεμιναρίου αυτού είναι η μελέτη τρεχόντων ζητημάτων που απασχολούν την έρευνα της ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας. Το σεμινάριο βασίζεται στην ενδελεχή εξέταση κυρίως επιγραφικών, αλλά και άλλου είδους (γραμματειακών, νομισματικών) πηγών.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τη σημασία βασικών τρεχόντων ιστορικών προβλημάτων για τη έρευνα της ελληνιστικής και της ρωμαϊκής εποχής .
- Αντιλαμβάνονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό εξέταση ιστορικών πηγών.
- Εντάσσουν τα υπό εξέταση ερευνητικά ζητήματα στο ευρύτερο ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό τους πλαίσιο.
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σχετικά κείμενα
- Εντοπίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή
- Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Τρέχοντα ερευνητικά ζητήματα της ελληνιστικής ιστορίας
- Τρέχοντα ερευνητικά ζητήματα της ρωμαϊκής ιστορίας
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις	40
	Συνεργασία με τον διδάσκοντα	40
	Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας	75
	Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση	120
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	375

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας
- 3) Σεμιναριακή εργασία
- 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**I. Ελληνιστική Ιστορία / Hellenistic History**

- Gehrke, H.-J. 1990 (2000). *Geschichte des Hellenismus*, München (ελλ. μετ. Αγγ. Χανιάωτη, εποπτεία Κ. Μπουραζέλη. Αθήνα)
- Green, P. 1990. *From Alexander to Actium. The Historical Evolution of the Hellenistic Age*. Berkeley.
- Préaux, Cl. 1978. *Le monde hellénistique. La Grèce et l'`Orient (323-146 av. J.-C.)*, I-II. Paris.
- Shipley, G. 1999. *The Greek World after Alexander (323-30 BC)*. London.
- Walbank, F.W. 1993. *The Hellenistic World*, Glasgow (ελλ. μετ. Τ. Δαρβέρη, επιμέλεια Λ. Μυλωνόπουλου - Π. Νίγδελη, Θεσσαλονίκη)
- Walbank F.W. et al., επιμ. *The Cambridge Ancient History 2: τ. VII.1, The Hellenistic World*. Cambridge.
- Will, É. 1982. *Histoire politique du monde hellénistique (323-30 av. J.-C.)*, I-II. Nancy.

II. Ρωμαϊκή Ιστορία/ Roman History

- Μπουραζέλης, Κ. 2017. *Οι τρόφιμοι της λύκαινας. Συνοπτική ιστορία των Ρωμαίων και της πολιτείας τους από την ίδρυση της Ρώμης έως και την εποχή του Διοκλητιανού (753 π.Χ.-305 μ.Χ.)*. Αθήνα: ΜΙΕΤ
- Bengtson, H. 1982. *Grundriß der römischen Geschichte mit Quellenkunde. I. Republik und Kaiserzeit bis 284 n. Chr.* München.
- Crawford, M. 1992. *The Roman Republic*. Cambridge (Mass.).
- Dahlheim, W. 1992. *Die griechisch-römische Antike, τ.. 2. Stadt und Imperium: Die Geschichte Roms und seines Weltreiches*. Paderborn.
- Jacques, F., και J. Scheid. 1990. *Rome et l'intégration de l'`Empire (44 av. J.-C.-260 ap. J.-C.)*. 1. *Les structures de l'empire romain*. Paris.
- Garnsey, P., και Saller, R. 1987. *The Roman Empire. Economy, Society and Culture*. Berkeley.
- Goodman, M. 1997. *The Roman World (44 BC-AD 180)*. London.
- Lintott, A. 1993. *Imperium Romanum. Politics and Administration*. London.
- Rostovteff, M. 1957. *The Social and Economic History of the Roman Empire*, Second edition revised by P.M.Fraser. Oxford.